

Nr 560

Av herrar Persson i Heden och Vigelsbo, om besparingar inom försvaret.

(Lika lydande med motion nr 468 i Första kammaren)

Under försvarets huvudtitel har kostnaderna för varje år ökat med betydande belopp. För nästkommande budgetår beräknas kostnaderna öka med över 400 milj. kronor, och ytterligare kostnadsökningar framöver kan förutses. De militära försvarskostnaderna tar sålunda i anspråk bortåt en fjärdedel av de samlade statsutgifterna. Fortsätter denna kostnadsutveckling kommer de militära kostnaderna att kräva så stor del av våra statsutgifter att svårigheter kommer att uppstå vad gäller att utan stora skatthöjningar finansiera andra för vårt land vitala och viktiga uppgifter.

Ute i världen skymtas en avspänning folk och länder emellan. Bl. a. har de ledande stormakterna varslat om stora nedskärningar av sina försvarskostnader. Dessutom har vidtagits effektiva rationaliseringar.

Inom vårt lands näringsliv pågår en intensiv rationalisering för att därigenom förbilliga produktionen. Det kan förutsättas att man även inom det militära försvaret har möjligheter till rationaliseringar och ev. nedbantningar.

Låt oss bara peka på förråds-, reparations- och underhållskostnaderna, vilka i varje fall lekmannamässigt ter sig onormalt höga. Vi tror också att värnpliktsutbildningen skulle kunna göras avsevärt billigare utan att man därmed minskar försvarets effektivitet.

Vi vill med skärpa således ifrågasätta om nuvarande organisation av förråds-, reparations- och underhållstjänst är den mest ändamålsenliga. Alarmerande rapporter ingår t. ex. i våra tidningar efter varje större repetitionsövning om slöseri och illa utnyttjad arbetskraft inom dessa funktioner. Funktionernas uppgifter vid t. ex. beredskapstillstånd kan visserligen tänkas kräva att de inte organiseras helt efter moderna industriella metoder, men kvar står dock intrycket att åtskilligt torde vara att göra för att skära ned de nu mycket höga kostnaderna i detta avseende. Ofta synes bristerna ligga i att man inom den militära verksamheten inte har samma stränga kostnads- och effektivitetskontroll som inom civil eller industriell förvaltning. En grundlig, förutsättningslös prövning av organisation och kontroll inom dessa funktioner synes därför vara starkt motiverad.

Bihang till riksdagens protokoll 1964. 4 saml. Nr 560—571

En annan sida inom försvaret som drar dryga pengar är den egentliga värnpliktsutbildningen. Även där synes personalens (de värnpliktigas) tid utnyttjas mindre effektivt, vilket givetvis måste förlänga den sammanlagda utbildningstiden och öka kostnaderna. Delvis synes även detta sammanhånga med en bristfällig organisation. Värnpliktsutbildningen består av en rad successiva inlärningsmoment. I den mån man, liksom vad nu är fallet inte minst inom t. ex. näringslivets personalutbildning, kunde komprimera undervisningen i dessa olika element och få till stånd något av en »programmerad» utbildningsgång tror vi att utbildningstiden skulle kunna förkortas väsentligt utan eftersättande av nu gällande målsättning för utbildningen i stort. Vid en sådan mera koncentrerad utbildningsgång kunde t. ex. de olika delmomenten handhas av var sina specialister, vilket även skulle medföra ett bättre utnyttjande av befälskrafterna. Deras tid synes nu i alltför stor utsträckning gå åt för organisation av det ena kursmomentet efter det andra. Självfallet måste vissa delar av värnpliktsutbildningen ske under fältmässiga förhållanden, d. v. s. ungefär på det sätt hela värnpliktstjänstgöringen nu är organiserad, men om övriga delmoment kunde rationaliseras skulle avsevärda besparingar ändå kunna göras. Man kan t. o. m. ifrågasätta huruvida inte vissa av de grundläggande kursmomenten, som kräver enbart begränsad militär utrustning, t. ex. skjutning, marschering o. s. v., skulle kunna utföras på hemorten och t. o. m. vid sidan av ordinarie yrkesarbete eller skolutbildning. De extra kostnader för resor eller utplacering av förhållandevis få av den militära utbildningspersonalen detta ev. kunde leda till skulle mer än väl inbesparas av tidsvinster och förlängd yrkesverksamhet för den stora gruppen värnpliktiga.

Även denna fråga är således huvudsakligen av organisatorisk karaktär och kräver en förutsättningsfri prövning. Enligt vår mening bör båda de av oss berörda utredningsobjekten dock kunna utföras av en och samma utredning.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen genom skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en skyndsam utredning beträffande besparingar inom försvaret genom omorganisation av *dels* förråds-, reparations- och underhållstjänsten samt *dels* den allmänna värnpliktsutbildningen.

Stockholm den 26 januari 1964

Arne Persson
i Heden

Sven Vigelsbo
